

JANKO LJUMOVIĆ, DIREKTOR CRNOGORSKOG NARODNOG POZORIŠTA

Pozorište je savršena država

- Nažalost, mnogi gradovi nemaju razvijenu kulturnu politiku, niti prepoznaju kulturu kao segment svog razvoja. Da ne postoji CNP, zabrinuo bih se kakva bi bila teatarska ponuda u Podgorici, - kaže direktor CNP Janko Ljumović

- Rad na predstavi „Očevi su grad(ili)“ izazivao je dileme, kako unutar pozorišta tako i nekim neformalnim glasovima van pozorišta, o tome da li takva predstava može da bude na repertoaru CNP. Nisam imao apsolutno nikakav strah, niti problem, jer sam verovao u dobre namere, prvenstveno estetske, i hrabrio sve oko sebe da ne treba da se plaše i da je Staljin umro - kaže Janko Ljumović, direktor CNP koje je ove godine obeležilo šet decenija postojanja.

Čega su se plašili?

- Te ispovednosti u predstavi, jer iza teksta stoje anonimni ljudi, koji govore to što svakodnevno čitamo u novinama. Nije problem ako to saopštavaju Gorki, Čehov, Ibzen u „Neprijatelju naroda“ ili neki savremeni pisac, ali je problem ako to kaže neko ko nije zaštićen pozicijom umetnika. Tu predstavu posmatram u kontekstu repertoara CNP i ne želim da joj dajem prefiks najharbrije i atipične predstave za naš repertoar. Ona je logičan rezultat potrebe da pozorište treba da bude savremeno i da deluje sada i ovde. Uopšte ne smatram da smo bili hrabri, mi smo samo osluškivali ono što je bila naša zajednička potreba - da se pozabavimo važnom temom.

To nije jedina predstava na repertoaru CNP koja nas pita - šta mi to danas živimo, zar ne?

- Naravno. To su i predstave „Postskriptum“, autorski projekat Varje Đukić po delima Danila Kiša, koji govori o fašizmu koga

ima i danas, potom „Egzistencija“, Edvarda Bonda, autorski projekat Radmile Vojvodić koji se ne završava samom Bondovom dramom, nego dodatkom njegovih beležaka o pravdi, kao i „Žene koje čiste“, po drami „Sluškinje“, Žana Žanea, u režiji Selme Spahić. To je koncept i kontekst naše protekle repertoarske sezone CNP, kojima se pitamo da li u pozorištu, kao možda ekskluzivom prostoru slobode, možemo da se suočimo sa tim da kapitalu treba neka nova vrsta socijalne odgovornosti

Kako reaguje publika u Podgorici na predstavu „Očevi su grad(ili)“?

- Mislim da ona briše granice podela. Često se pitam kako je moguće da u pozorištu može sve da funkcioniše među ljudima koji različito misle, a ne može kada izađemo iz pozorišta? Moja teza je da je pozorište savršena država.

Zbog čega je teatarski život u Crnoj Gori, izuzimajući primorske gradove tokom leta,

skoncentrisan u Podgorici?

- Crna Gora je atipičan teatarski sistem, koji ima dva nacionalna teatra - CNP u Podgorici i Kraljevsko pozorište Zetski dom na Cetinju, koji nema svoj ansambl. Sistem brojeva je veoma bitan za održivost teatra. U malim gradovima, a takva je većina crnogorskih, potrebni su dobri prostorni uslovi. Ne mislim da grad koji ima manje od 100.000 stanovnika može da ima održivo profesionalno pozorište.

Teatarski sistem u Crnoj Gori osoben je po tome što se u produkcijskom smislu oslanja na festivale koji, bez obzira na to što se nalaze na moru, imaju festivalsku produkciju. Pitanje mobilnosti i uspostavljanja repertoara u svakoj zajednici, ma kolika bila, važno je pitanje, ali se postavlja i uloga gradova. Nažalost, mnogi gradovi nemaju razvijenu kulturnu politiku, niti prepoznaju kulturu kao segment svog razvoja. Da ne postoji CNP, zabrinuo bih se kakva bi bila teatarska ponuda u Podgorici.

Ima li CNP dovoljno novca da može da funkcioniše?

- Nema, jer nam je ove godine programski budžet 42 odsto manji nego 2010. i 2011. godine. Ipak, ove godine obeležili smo jubilej i napravili veliku predstavu „Everyman Đilas“, Radmile Vojvodić, i time pokazali da možemo da

uradimo neke stvari sa manjim budžetom. Novac ne sme biti na prvom mestu. Ako novca ima više, onda se ulaže u veću mobilnost, bolji kvalitet produkcije, a bavimo se i programiranjem drugih sadržaja, poput ozbiljne izdavačke delatnosti, koja supstituiše odsustvo pozorišnog muzeja ili pozorišnog instituta, a tu je i podrška muzičkom i filmskom programu. CNP je atipičan po mnogo čemu i nekada u šali kažem da bi nam bilo mnogo lakše kada bismo bili samo pozorište, a nismo samo pozorište.

Kavi su planovi do kraja sezone?

- Sezonu smo počeli u znaku dva jubileja - 60 godina CNP i predstavom „Everyman Đilas“, i 200 godina od rođenja Njegoša, kada smo pripremili dve predstave u koprodukciji sa Zetskim domom i Međunarodnim festivalom Kotor art - „Njegoš i ja“, autorski projekat Paola Mađelija, i „San na Božić“, autorski projekat Lidije Dedović, po motivima Njegoševih proze. Do početka decembra imaćemo „Kozu ili ko je Silvija“, diplomsku predstavu Danila Marunovića, mladog i zanimljivog reditelja iz Podgorice. Imamo planove za narednu godinu, koji zavise od budžeta, ali razmišljamo o Nušiću, Krleži, savremenim dramskim piscima - Stefanu Čapaljiku iz Albanije, Jetonu Neziraju sa Kosova, Maji Pelević iz Beograda, Simoni Simanić iz Ljubljane.

N.K.

CRNOGORSKO NARODNO POZORIŠTE

Takvi jesmo

Janko Ljumović, upravnik Crnogorskog narodnog pozorišta: Crnogorsko narodno pozorište na svoj dan, 1. novembar dodeljuje nagradu koja je ustanovljena 1998. godine. Ove godine, nagrađena je upravo predstava koju smo večeras gledali. Nedugo zatim stigli smo kod vas u Užice, nakon čega idemo u Brčko, na pozorišne susrete Bosne i Hercegovine. Sve to svedoči da je reč o predstavi koja ima dobru mogućnost da komunicira sa pozorišnom publikom i javnošću i van granica Crne Gore.

Nada Vukčević, glumica: Velika je odgovornost jer prenosimo nečije najintimnije priče i probleme. Ti ljudi su vođeni situacijama i različitim okolnostima izabrali baš taj put. Rezultat toga su njihovi životi na našoj sceni. Želeli smo da izbacimo njihove strahove, apsurde. Ti problemi ne postoje samo u Crnoj Gori i trebalo bi se baviti njima, trebalo bi da se oglasi neki alarm. Ova predstava i Borisova ideja da uzme nečiji život i istrese ga na suptilan način, a zatim spoji sa našim životima i senzibilitetima je mogla da bude strašan okršaj. Slušajući vas i publiku u Crnoj Gori, mislim da smo uradili dobar posao.

Slobodan Marunović, glu-

mac: Ja sam jedan od najstarijih u ansamblu i moram istaći da mi je bilo pravo zadovoljstvo učestvovati u ovoj predstavi zajedno sa ovim mladim ljudima. Priča je dokumentarna, sklapali smo priče ljudi sa kojima živimo. Teatar nam je poslužio kao sredstvo da kažemo šta nas tišti u ovom vremenu. Pokazujemo svu surovost, buku i bes Crne Gore, ali i celog našeg balkanskog, tranzicijskog prostora. Priču smo doradivali bukvalno na svakoj probi, dopisivali tekst zajedno sa mladim dramaturzima i rediteljem. Ovo je neobičan koncept koji smo svi radosno prihvatili. Razlog je to što nas se ova tema tiče – sve su to naše komšije, braća, rođaci, očevi.

Gojko Burzanović, glumac: U predstavi govorim delove iz Luče Mikrokozme i osećam potrebu da kažem kako je došlo do toga. Ovo je pozorišna laboratorija u kojoj su moguće sve dimenzije, uključujući i Njegoša, mada smo mi daleko ispod tog nivoa. Duhovnost je od nas veoma udaljena. Zato sam predložio te delove i Boris je bio oduševljen jer, gledajući pozorišnu laboratoriju, ponudio sam mu da čuje Luču. Ja inače u ovim godinama, posle 35 godina profesionalnog rada, želim da se posvetim projektu koji se

zove Njegoš. Dakle, Boris je bio oduševljen. Na moju žalost nije ubačeno mnogo toga, ali jeste sasvim dovoljno. Ti delovi nam govore da su duhovnost i pamet zaboravljeni u ovom vremenu.

Zoran Vujović, glumac: Ljudi sa ovih prostora prošli su užasan period tranzicije i iz nje ga izašli takoreći polovički kada je reč o osećanjima i kriterijumima na osnovu kojih se gradi život. Dobili smo, uslovno rečeno, lepo meso da ga svi zajedno meljemo, a nakon toga i probamo. Te stvari nas bitno određuju i donekle ograđuju od drugih ljudi. Nismo u stanju da ih delimo jedni sa drugima i pričamo o njima otvoreno. Ipak, koliki god da su problemi, čini mi se da je ova predstava zdrav diskurs na sve ove teme o kojima treba pričati i iz kojih nešto treba i naučiti.

Bojan Munjin, selektor: Ova predstava mogla bi se nazvati nekom vrstom ofanzive iskrenosti ili terorom svedočanstva. Takva kakva jeste mogla je trajati još dva, tri ili četiri sata. Ona nije upakovana, izglancana i estetski doterana. Drugim rečima, vama to nije bilo važno, jer je očito da nije reč o predstavi koja treba da se sviđi, već onoj koja treba da suoči.

Dušan Kovačević, glumac: Bilo mi je izuzetno interesantno

da kopam po sebi. Znajući šta će to značiti za publiku ovakvog društva kakvo imamo, želeo sam da budem medijator. Želeli smo da predstava bude na zavidnom estetskom pozorišnom nivou, a opet da ne izgubi životnu, surovu iskrenost.

Olja Vuković, glumica: Zbog zdravlja sam nešto kasnije ušla u predstavu, a bila bih vrlo tužna da se to nije desilo. Uz nju sam se i izlečila. Ona govori o životu koji stvarno živimo u čitavom regionu. Tu strašnu istinu našeg života danas i sirovo meso koje bacamo u publiku, mi dobijamo u facu, svaki dan.

Petar Burić, glumac: Mislim da je Borisov talenat i dobro oko za montažu. Ja sam uvek imao problem kako da opravdam svoj lik. Boris mi je pomogao tako što je Dušanovu scenu završio mojim izlaskom. To mi je pomoglo više nego što bi bilo šta drugo.

Radmila Božović, glumica: Moj lik je produkt jednog izopačenog sveta, okruženja i nedužni krivac. Biram loše puteve. Bilo je to jako zanimljivo raditi, jer ta devojka zaista postoji. Ona nije srećna, ali ne vidi izlaz iz situacije.

Kristina Stevović, glumica: Neke od ovih priča su one koje su se desile nekima od nas. I još nešto važno – za šest do sedam godina koliko radim, još niko nije uspeo da okupi i ujedinji ovako veliki broj ljudi i stvori zajedničku energiju, kao što je učinio Boris.

Miki Radonjić, pomoćnik direktora Sterijinog pozorja: Mislim da je jako dragoceno to što je upravo ova predstava igrana u nacionalnom teatru. Nije uobičajeno da on izvodi predstavu ovakvog karaktera. Ovo je predstava sa izrazitim društvenim angažmanom, ali izbegnuta je dnevna politika i banalnost naše svakodnevice. Na tom planu, ona u estetskom smislu jeste veoma dragocena.

Ana Milošević

SVETOZAR RAPAJIĆ, PREDSEDNIK ŽIRIJA JFP-A U UŽICU

Teatar je uteha gubitnicima današnjice

Kultura u Srbiji je na niskim granama ali još nije dotakla dno. Dok je tako - nade ima. Prošlost je pokazala da se kultura uvek regeneriše, imam poverenja da će tako biti i ovoga puta, - kaže u intervjuu za „Blic“, Svetozar Rapajić, pozorišni i radio reditelj, profesor emeritus Univerziteta umetnosti i predsednik žirija Jugoslovenskog pozorišnog festivala u Užicu.

Šta je kulturu povuklo na dno i šta je dole još uvek drži?

- Pokušali smo da mehanički preuzmемо западни kapitalistički sistem, ali smo preuzeli samo najjeftiniji poprečni princip koji isključuje sve što nije profitabilno, a toliko je vulgarno da se ni na Zapadu ne primenjuje. Kao rezultat toga imamo opštu estradizaciju kulture, javni život se pretvorio u rijaliti šou.

A kako se izdići sa dna?

- Pozorište je u vreme ekonomskih kriza, ratova, depresija, predstavljalo pribežište. Tako je bilo i u okupiranom Beogradu, kod Nemaca, Rusa, Engleza... Scena je predstavljala utehu i nadu i u to vreme cvetala. Kod nas je paradoksalna situacija. Pozorište tavori a moglo bi u ova vremena da bude razlog

postojanja mnogim gubitnicima današnjice. Činjenica je da široki slojevi društva nisu nezainteresovani za kulturu. Dokaz tome su redovno puna gledališta u beogradskim pozorištima. Potencijal, dakle, postoji. Međutim, umesto da se pretvori u rutinu i vokaciju, on je puko otaljavanje posla. Napredak je ipak moguć.

Politika? Gde je njena krivica u propasti kulture?

- Postoji nesrazmera između kulturnog interesa i potencijalnog interesa gledališta, a sa druge strane nezainteresovanost države. Jer, kultura nije nešto čime se stvaraju instant društveni poeni. U manjim sredinama, kada treba nagraditi lokalnog

političkog poslenika, kažu – „da ga zaposlimo u kulturu jer tamo najmanje štete može da proizvede“. Kvalitetni ljudi su ili po strani ili su jednostavno nestali. Sreća je za Užice i JPF da ih vode entuzijasti od iskustva i struke. Retko je to tako u drugim sredinama.

Da li država Srbija kulturu doživljava za neprijatelja?

- Sve vlasti sveta su sumnjive prema umetnosti koja je ponekad subverzivna. Tako, ne bih rekao da je naša vlast nešto više neprijateljski raspoložena. Možda to neke vlasti čine suprotnije, ali u svim zemljama i režimima kultura nije miljenica sistema - zaključuje Rapajić.

V. Lojanica

Foto: M.Cvetković | (Blic)

PRATEĆI PROGRAM

Postoji li još jugoslovenski kulturni prostor?

Debata nije ponudila čvrste stavove, već je pokrenula brojna pitanja, rekao je Saša Milošević, predstavnik Srpskog narodnog vijeća u Hrvatskoj

U saradnji sa Srpskim narodnim vijećem iz Hrvatske juče je na maloj sceni NP Užice održana debata na temu „Postoji li još jugoslovenski kulturni prostor?“ Učesnici su bili Saša Milošević, predstavnik SNV, Zagreb i Saša Milošević, gradonačelnik Užica. U publici su bili učenici Užičke gimnazije kojima je gost iz Hrvatske u prepodnevnom satima predstavio knjigu Ante Lešaja „Knjigocid - uništavanje knjiga u Hrvatskoj početkom 90-ih“. Reč je o uništavanju književnog fonda napisanog ćirilnim pismom kao i dela pojedinih srpskih pisaca.

- Toliko mnogo nam još treba promišljanja da li je to post-jugoslovenski, da li je to pred-jugoslovenski kulturni prostor, koja vrsta saradnje, kako te kulturne zajednice naterati da se prožimaju? Oko tih pitanja smo se vrtjeli cijelo vreme i ono što je dobro iz ovih zajedničkih sat

vremena je da nije bilo gotovih, čvrstih mišljenja, već mnogo propitivanja, - ocenio je Saša Milošević iz Zagreba.

A Saša Milošević, gradonačelnik Užica je izjavio ovim povodom:

-Kultura je jedan od najbitnijih činilaca dobre saradnje i mo-

stova među ljudima, - i dodao: -Naš Jugoslovenski pozorišni festival traje već 18 godina. To je neka prva spona, tako da ovaj festival znači za nas ovde ali i za zapadnu i Srbiju uopšte, u daljim kontaktima.

S.V.

DUŠAN KOVAČEVIĆ, glumac

Teatar se lagano gasi

Čini mi se da moramo doći do pepela, da bi se opet nešto napravilo i podiglo i to bi možda bilo zdravo za teatar. Da se nekako regeneriše, smatra Dušan Kovačević, glumac CNP

Gledaju li predstavu „Očevi su gradili“ oni do kojih treba da stignu poruke o sunovratu svih vrednosti u društvu i strašnim posledicama, koje je činjenje i nečinjenje ostavilo?

— Oni koji bi trebalo da čuju naše poruke ne dolaze da gledaju ovu predstavu. Ne mislim da je bojkotiju, nego verovatno postoji bojazan da će se prepoznati kao krivci za trenutno stanje. Iz bahatosti, nadobudnosti ne dolaze da vide predstavu koja pogađa sve ljude koji su svedoci jednog vremena i onoga što se u njemu dešavalo. Predstava dobro korespondira sa publikom, ostavlja utisak na obične ljude, široke narodne masa, ali džaba kad nema ovih što treba da vide i čuju kako bi se osvestili i preduzeli nešto da rešavaju probleme. Političari se kod nas ne usuđuju da dođu, doduše ne baš svi, ali oni najbitniji ovu predstavu nisu gledali.

Kakav je trenutno odnos države prema kulturi i umen-totsi u Crnoj Gori?

— Ne mogu da kažem da vodeći ljudi koji rade na planu kulture nisu prema njoj afirmativno nastrojeni i da ne osećaju potrebu da nešto urade, ali je činjenica da se uvek najviše sreže budžet za kulturu, čime se naše mogućnosti ograničavaju. Kriza se nekako najviše odrazi u kulturi, jer mislimo da je ona nebitna. Da nije tako potvrđuje istorija i činjenica da su velike civilizacije, stari Egipat, Grčka i Rim, bile velike zato što su ulagale u kulturu, iako su imali ratove, krize, glad. Koliko je jedan narod kulturno bogat, toliko je bogat i materijalno, jer nije sve u životu trotoar, ulica ili zgrada.

Da li nivo kvaliteta pozorišne produkcije u Crnoj Gori

poslednjih godina pada?

— Pad je što nema novca. Pre nekoliko godina kod nas su dolazila i radila velika rediteljska i glumačka imena u dobrim produkcijama. Prvenstveno mislim na Crnogorsko narodno pozorište, moju matičnu kuću, koje je vodeće i najozbiljnije, jer se finansira iz republičkog budžeta. Međutim, sada imamo veoma mali budžet za program i gostovanja i to je veliki problem. Imam produkcijsku kuću koja je napravila neke uspešne predstave i znam koliko je teško održati jednu predstavu kad niste na budžetu. Kad kažem održati, mislim na to da se predstava igra u jednom dužem vremenskom periodu i da je vidi što veći broj ljudi. Da nije festivala ne bismo videli šta rade drugi, niti bi oni videli šta radimo mi. Zbog toga su veoma važni festivali kao što je užički i još neki u regionu. U našim budžetima treba da bude pozicija za razmenu, gostovanja, jer džaba smo napravili predstavu, koja može biti genijalno delo, ako to vidi jedna ulica ili možda hiljadu ljudi. Ako se predstava ne igra sve propada, a takav je često pozorišni život predstava kod nas u Crnoj Gori. Odigraju se pet-šest, deset puta i završe svoj pozorišni život. Jako je loše što nema ni publike u onom broju kako je ranije bilo.

Ljudi ne dolaze u teatar iz finansijskih razloga, mada mislim da ni to nije presudno. Dakle, pozorišna produkcija kod nas je u poslednjih pet godina pala, ne rade se često ansambl predstave, posebno one zahtevnije, nego je sve uglavnom na nivou malog, ograničavajućeg budžeta.

Šta vam u teatru najviše nedostaje da biste mogli u potpunosti da se iskazete kao umetnik?

— Neodstaju mi najviše klasici koje slabo igramo, uloge pune „mesa“ sa kojima treba da se rve dva-tri meseca, koliko se na predstavi radi. Nedostaju mi projekti koji se tiču ljudi, nas samih, koje će publika prepoznati i živeti sa nama dok predstava traje. Ne volim kad nema interakcije između glumaca na sceni i publike, jer je suština i misija teatra da poduči, opusti, zabavi gledaoca. Nažalost takvih pred-

stava je sve manje. Možda je ovo trenutno stanje samo jedan talas, nadam se da jeste, jer možda i to udaljava običnog gledaoca od pozorišta.

Kakva sudbina, kratkoročno i dugoročno gledano, očekuje teatar?

— Mislim da se teatar lagano gasi, a iskreno se nadam da se to neće dogoditi. Mnoga naša velika glumačka imena, koja pamte bolja vremena, kažu da nikada nije bilo gore za teatar. Čini mi se da moramo doći do pepela, da bi se opet nešto napravilo i podiglo i to bi možda bilo zdravo za teatar. Da se nekako regeneriše. Ja zaista volim pozorište, ali se sve više okrećem televiziji zato što se predstave ne igraju dugo. Mi sepomučimo, napravimo često genijalne predstave i uloge, a to vidi mali broj ljudi. Dobijemo tapkanje po ramenu. I to je to.

V. Tucović

Prijem za predstavnike JPF

Prijemu u Gradskoj kući prisustvovali su direktor NP Užice i JPF Zoran Stamatović, umetnički direktor Nemanja Ranković, članovi stručnog žirija: prof. emeritus Svetozar Rapajić, reditelj iz Srbije i predsednik žirija, prof.dr Nebojša Romčević, dramski pisac iz Srbije, Tomislav Kurelec, pozorišni i filmski kritičar iz Hrvatske, prof. Darko Nedeljković, arhitekta i scenograf iz Srbije, Zoran Ljutkov, glumac iz Makedonije, selektor 18. JPF Bojan Munjin i Saša Milošević, predstavnik Srpskog narodnog vijeća iz Hrvatske.

S.V.

Reč kritike

Autorski projekat Borisa Liješevića Očevi su grad(ili) spada u verbatim teatar, podskup dokumentarnog pozorišta, u kojem tekstualna osnova – verbatim drama – nastaje dramaturško/rediteljskom adaptacijom snimljenih razgovora sa odabranim ljudima koji pričaju svoja iskustva na zadatu temu. Krajnji cilj je da se dobijeno štivo pažljivo obradi, da se odabere ono što je najpotentnije i da se potom na scenu iznese istina (a da se ona pri tom ni jednog trenutka ne zloupotrebi). Saopštavanje te istine ne podrazumeva samo uzbudljive ljudske sadržaje već najčešće veoma oštru političku kritiku i/ili analizu socioloških fenomena koji gotovo uvek na-

staju kao posledica političkih kretanja. Tako je i u slučaju predstave Crnogorskog narodnog pozorišta. U njoj se oživljavaju sudbine stvarnih ljudi koji su se u vremenu tranzicionih lomova našli pred nimalo lakim izborom. S jedne strane stoji starovremenska priča o "čistom obrazu" koji u vremenu finansijske krize (na putu ka liberalnom kapitalizmu) podrazumeva čestitost praćenu bedom, a nasuprot tome stoji opcija brzog i lakog bogaćenja, bez truda i skrupula, što se u predstavi direktno povezuje sa ulaskom ruskog kapitala u Crnu Goru. Budući da Liješević već ima iskustva u radu na predstavama koje vešto balansiraju između stvarnosti i

fikcije, nimalo ne čudi što ga je čitav ansambl posvećeno pratio. Svako od glumaca monologom otvara po jedno poglavlje, a ostali zatim odigravaju izgovoreno, bilo da je reč o živim ljudima ili o razigranom defileu berzanskih akcija. Ove scenske etide povremeno prekidaju originalni songovi čiji su stihovi takođe nastali iz dokumentarnog materijala i njihova funkcija je u strogoj vezi sa ispovestima. Kao i u govornim deonicama, u njima se osećaju ironični odmak i gorak društveni komentar koji ne šteti ni pohlepu, ni korupciju, ni novobogataše – ali ni građanstvo koje je nepromišljenošću i nečinjenjem dopustilo da sistemom zavladaju površnost i

banalnost. Iako se može reći da je prvi deo predstave razigraniji (i duhovitiji) a da se drugi delimično pasivizira monolozima koji ukidaju dotadašnji princip iskakanja iz uloge u ulogu (zbog čega se donekle gubi prvobitno uspostavljena komunikacija sa publikom), poslednja numera koju ansambl horski izvodi, a koja se nadovezuje na problematizovanje fantomske privatizacije Svetog Stefana, emotivni je vrhunac predstave u kom se katarzično objavljuje da bitka za ljudske vrednosti možda jeste izgubljena, ali da rat još uvek traje.

Slobodan Obradović

REČ PUBLIKE

Nemamo ništa...

Ivana Petrović, student:

- Nemam nekakovo posebno zapažanje, a ni mišljenje za večerašnju predstavu. Bila mi je ispod proseka. Ali, da su dočarali današnju sliku Crne Gore, jesu. Bar su u pozorištu priznali dokle su došli.

Nemanja Zečević, lekar:

- Poslednjih nekoliko godina crnogorska scena nije onakva kakvom smo je navikli na JPF-u. Puno puta su Crnogorci briljirali sa ove pozornice, ali činjenica je i to da smo živeli u istoj državi. Da nas ovim komadom ne mole

da ih opet prihvatimo u zajednicu? Sve prodadosmo i prokockasmo, megalomani smo, koji sve gube.

Dijana Popović, pravnik:

- Moram priznati da je tekst odličan, ali on nije sam po sebi dovoljan za predstavu da bi bila prava. Glumci su se svesrdno potrudili da ga iznesu na sceni, ali ovolutki minimalizam sa kovčegom,

biciklom, merdevinama i dva jastuka, mislim da je ispod minimuma. Nedostajalo mi je i malo muzičkih tema koje bi dočarale

crnilo, ali i svetla koje bi upotpunilo sliku.

Branko Savić, preduzetnik:

- Prijala mi je predstava. Ovakvim načinom, samo tekstom, postavili su današnju sliku Crne Gore na pravo mesto. Po meni, da je bilo nekakve scenografije, ne bismo predstavu doživeli na pravi način. Ovo je bila jedina mogućnost da u potpunosti prikažu da su ostali bez ičega, da su im ostali samo goli životi, za koje moraju da se bore da bi preživeli. Mislim da je u potpunosti prikazana stvarnost, možda malo crnje nego što jeste, ali sasvim efektno.

B.D.

Jasmil

Textil

OLEKS-

RC
remontni centar

ENTECO
engineering • technology • consulting

PETAR BURIĆ, glumac CNP

Živimo od projekta do projekta

-To što sam čuo da je publika u Užicu vrlo teatarski obrazovana, shvatio sam već posle prve scene, da predstavu živi i proživljava zajedno sa nama,- kaže Petar Burić

-Današnju sliku mladih ljudi, baš kao i na početku predstave, možemo dočarati sintagmom "Lako je iz sela isterati seljaka, ali selo iz seljaka, teško", - započinje razgovor za Bilten mladih glumac Petar Burić, stalni član ansambla CNP-a u Podgorici, kome je posle nekoliko sezona neigranja u matičnoj kući, uloga u predstavi "Očevi su gradili" prva. Prvi put je gost na JPF-u o kome je čuo samo pohvale.

-Uvek sam bio ljubomoran na kolege koje su učestvovala na ovom festivalu, jer i ja sam želeo doživeti ovu publiku i atmosferu, za koju sam čuo da je fenomenalna. Da osetim

čari ovih okruglih stolova, koje publika isto živi sa glumcima i nakon predstave. Moram priznati da sam oduševljen festivalom i atmosferom. Dolazeći ovamo

imao sam bojazan da li će publika našu priču doživeti na pravi način, jer je po meni ona baš lokalna. Ali to što sam čuo da je publika u Užicu vrlo teatarski obrazovana, shvatio sam već posle prve scene, da predstavu živi i proživljava zajedno sa nama.

U CNP-u iz godine u godinu pojavljuju se novi, mladi ljudi. Kakva je perspektiva mladog glumca u Crnoj Gori?

-Po završetku Akademije, svi mi postajemo individualci i svako se bori za svoje mesto pod suncem. U Crnoj Gori se ne snima puno. Posle „Đekne“ prva

serija koja se radi je „Budva...“, i koja je nama, mladim glumcima dala malo prostora. Ne dolazimo lako do posla, a kamoli da dobijemo stalno zaposlenje i postanemo član ansambla. Živi se od projekta do projekta. Iskreno se nadam da će neko početi da obraća malo više pažnje na budžet za finansiranje pozorišta. Uvek je problem nekom glumcu da se pojavi u pozorištu taj, što za njega nema novca.

Vrlo je tužna slika za nas mlade glumce, a nama je na samom startu bitno da radimo i upijamo znanje od starijih kolega, ne samo pusta egzistencija. Ovakvo, i to nam je uskraćeno, što je vrlo loše. A opet, nadamo se da će se stvari promeniti. Uskoro!

B. Damjanović

MIŠO OBRADOVIĆ, glumac

Ni moj lik nije u bitku, već u imetku

Za mene je ovo izazovna i jednostavna priča jer je autentična, samim tim i originalna, kaže ovaj mladi glumac.

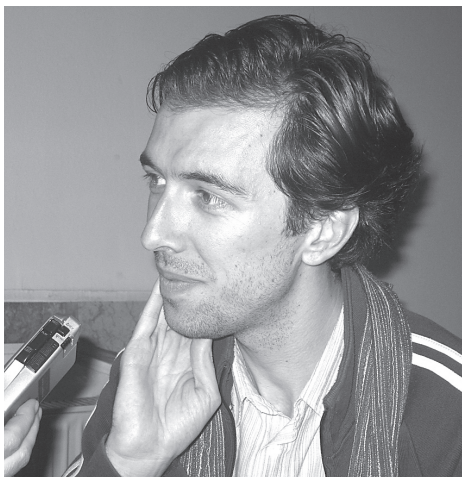
Bez akcija, ari, metara kvadratnih, tvoj lik je samo na prvi pogled antipod ostalima. Šta je zapravo njegova priča?

-U jednom trenutku iz najbolje namere, moj lik je zarobio nešto što bi se moglo nazvati znanje. Bez obzira da li su u pitanju pare, automobili ili knjige, ukoliko se izgubi ona osnovna namena u tom odnosu, onda je to sve mučenje. On više ne čita knjige, već ih samo skuplja i broji i kao i svi ostali tvrdi da „čim više imam, to više jesam“. On za ostale misli da rade pogrešno ali i sam je pogrešan i obesmišljen. Ni gledaoci ga često ne shvataju jer sam doživio da mi ljudi pri-

laze i kažu, kako i sami mrže što im se ne vraćaju knjige. Nisu ni oni, kao ni moj lik shvatili da nisu u bitku već u imetku.

Pripadate generaciji na koju se ne odnosi pitanje iz predstave „a da ste bili onda?“ Kakav je tvoj odnos prema ovoj priči?

-Meni je za pet godina igranja u ovom ansamblu, to bila najizazovnija tema, jer me uključilo i kao homo ludensa i kao homo politikusa. Ova predstava je proširila neka moja saznanja o vremenu i okolnostima u koji-

ma živim. Bilo mi je i izazovno i jednostavno jer je autentično. Iz toga je proistekla neka original-

nost koja se dopada i prava komunikacija, dosta retka u pozorištu.

Ima ovde i smeha, ali da li baš nailazite na dopadanje, ako podsećate publiku iz večeri u večer, da je prodala svoju odevinu i potrošila svoju i budućnost svoje dece?

-Dobijamo ovacije, nešto ih se tiče, nešto ne, ali pitanje je da li posle toga mogu nešto da promene, da li će imati snage za to. Mislim da se kriju iza toga da se eto, to svima desilo, ne samo njima.

M. Petrović

O PREDSTAVI

Odličan je trenutak za „Revizora“

Rediteljka Iva Milošević, čija će postavka „Revizora“ biti premijerno izvedena 4. juna u Ateljeu 212, izjavila je da je odličan trenutak za taj Gogoljev komad o korumpiranosti vlasti, o ljudima nedoraslim pozicijama na kojima su se našli, a koji kroje živote drugih i dovode do opšteg rasula.

„Pozorište mi je predložilo ovaj komad, jer su želeli ansambl predstavu. Pričali smo da to bude neki klasičan naslov i došlo se do ideje ‘Revizora’. Shvatila sam da je apsolutno odličan trenutak da se radi taj komad”, rekla je ona Tanjugu.

Rediteljka je dodala da je odmah u glavnim ulogama videla Gordana Kičića kao Hlestakova i Nebojšu Cileta Ilića kao gradonačelnika, jer je sa njima već sarađivala upravo u Ateljeu, a poznaju se i kao pripadnici iste generacije.

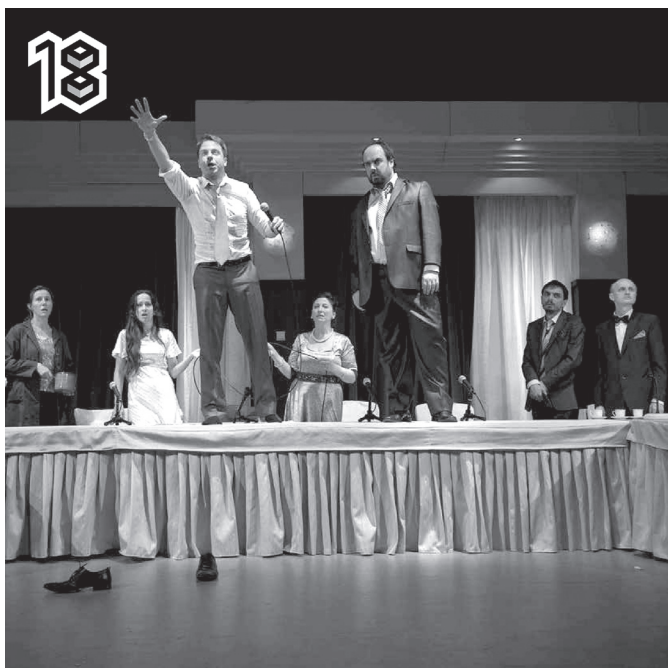
Što se tiče koncepcije predstave, glavno je bilo „traženje načina da se prebaci u savremeni trenutak, ali da se ništa ne oduzme onome što je Gogolj u celoj toj stvari“.

„To znači da napravimo priču o korumpiranosti vlasti, o vremenu u kojem ljudi koji su nedorasli pozicijama na kojima su se našli, a koji kroje živote drugih ljudi, stvaraju jedno opšte rasulo, jedan haos i onda u trenutku kada se pojavi pretnja da dođe neko da ih kazni zbog toga, mi gledamo kako taj haos zapravo prerasta u još veći haos”, izjavila je Miloševićeva.

U isto vreme, smatra ona, „Gogolj postavlja pitanje nad mogućnostima malog čoveka u vremenu i okolnostima koje prevazilaze njegove moći, ali draže njegove želje i raspaljuju ambicije – da li takva jedna okolnost možda može pokrenuti u ljudima neku promenu na bolje ili zapravo na još gore“.

Rediteljka je izrazila uverenje da su u predstavi „dotakli i jednu malo melanholičnu dimenziju, a to je ono ispod Gogoljevog smeha”, jer „ispod onoga što je ismevanje karaktera, slabosti, pohlepe i tako dalje krije se ljudska beda, koja izaziva i neku tugu, ali je veoma opasna“...

Tanjug, 01.06.2013.

VEČERAS

ATELJE 212 BEOGRAD

REVIZOR

Nikolaj Vasiljevič Gogolj

Režija: Iva Milošević

Prevod:	Marija Stojiljković, dr Vera Nikolić
Scenograf:	Gorčin Stojanović
Kostimograf:	Boris Čakširan
Kompozitor:	Vladimir Pejčković
Dramaturg:	Jelena Mijović
Asistent dramaturga:	Danka Sekulović
Lektor:	dr Ljiljana Mrkić Popović
Asistent reditelja:	Miljana Cosić
Asistent kostimografa:	Almira Duraković
Asistent scenografa:	Ivana Krnjić
Organizator:	Nevena Vučković
Organizator volonter:	Una Stevanović

Igraju:	
Gradonačelnik:	NEBOJŠA ILIĆ
Ana Andrejevna:	BRANKA ŠELIĆ
Marja Antonovna:	JELENA PETROVIĆ/ SOFIJA JURIČAN
Hlestakov:	GORDAN KIČIĆ
Osip:	FEĐA STOJANOVIĆ
Sudija:	GORICA POPOVIĆ
Upravnik dobrotvornih ustanova:	BOJAN ŽIROVIĆ
Školski nadzornik:	IVAN JEVTTOVIĆ
Sreski lekar:	NENAD ĆIRIĆ
Upravnik pošte:	MLADEN ANDREJEVIĆ
Bopčinski:	BRANIMIR BRSTINA
Dopčinski:	BRANISLAV ZEREMSKI
Prvi trgovac:	MILAN MIHAILOVIĆ
Drugi trgovac:	EROL KADIĆ
Gradonačelnikova sekretarica:	RADMILA TOMOVIĆ
Bravareva žena:	MILICA MIHAJLOVIĆ
Kafanski momak:	VLADISLAV MIHAILOVIĆ
Podnarednikova žena:	ISIDORA MINIĆ
Žena Luke Lukića:	DRAGANA ĐUKIĆ
Inspicijent:	Emilija Rafajlović
Sufler:	Marina Vujević

вечерње
НОВОСТИ

BLIC

Пише: Zoran Jeremić

Kad se mi mrtvi probudimo

diteljski, šta ovi "naši Rusi" pokupovaše kad im namignuše političari.

Ma kakav "Galeb" Tonija Janežića od sedam sati, sedam dana trajala bi Vaša predstava u Užicu. Bitefavska ko jege! Sa autobuskim grobljem na Senjaku, zardalim kuglagerima u "Prvom partizanu", beračima pamuka u "Cveti Dabić", edgaralanpoovski pustom "Kožarom" u Vrelima, mermerom i drugim utihlim zvucima u Krčagovu...

Oh, tugo tranziciona što nam natera suze na oči!

Ovih stihova nema u "Luči Mikrokozmi", ali ubeđen sam da smo Petar II Petrović Njegoš i ja mislili na isto dok smo pisali svoje spevove, on na Cetinju a ja šetajući pored predionice u Turici.

I gde (li) ste Borise Liješeviću bili da Vam mi ispričamo naše jade, ma samo malo dokumentarnih detalja da Vam užički sindiklani prvaci, tužno razdragani Drule i melanholično dezorijentisani Rakoi, predočite; da čujete, magu re-

Ko je tu kome otac više nije ni važno. Na ostavinskoj raspravi povodom prelaska takozvane društvene u takozvanu privatnu svojinu sedeli smo na ušima. Sad smo prinuđeni da slušamo bluz tužniji od svirke Šomija Boja Vilijamsa u Šmitovom Modžo klubu.

I još nešto, uvaženi gospodine Liješeviću, morate da znate. "Obode", "zete" i "svete stefane" pokupovaše Rusi uz "ugrađivanje" crnogorskih povratnika sa privremenog rada u inostranstvu. Znači valjda

na koje inostranstvo mislim, to je onaj grad sa puno muzeja koje je naš Mijaga sa drugom Inćom revnosno obilazio. Hoću da kažem, mnogopostovani Liješeviću, da nekako u ofanzivnom ludilu tog Rusa iz Vaše predstave i ima nekog sistema. Može on i pati, samo mi to ne znamo, što rekao Vaš kolega Sviben. Ili da Borisu Davidoviću sudbina nije odredila kovčeg, možda takav Rus danas ne bi ni postojao. Neka mi oprostite Soda s Međaja i ovi njegovi kinolozi na metafori, lakše je kad te za srce ujede tuđa džukela, nego pašče iz tvog dvorišta.

Šire gledano, kada je kraj užičke plaže provincijski orkestar braće Karić pevao u hotelu "Turist" šlager Ivica Šerfezija "Ruže su crvene", ko je mogao da zna da su mislili na cvet u kosi komšinke sa Dedinja Mire Marković. Takav je život, dok se, postideći i uvređeni, drugačije ne dogovorimo. Kad je ono pola Crne Gore sinoć izašlo da otpeva za-

vršni song i kad su zazvonili u našim glavama stihovi "ako ja neću biti živa za 10, 15, 20 godina, ostaće moja djeca, i moja unučad, moja prauučad", bio je to možda najemocionalniji trenutak ovog festivala. Gde nas nadoše! Kad se mi mrtvi probudimo, što bi rekao onaj mudrac iz druge epohe.

I da više ne lamentiram ko Zlatan Rajzen dok pravi sačekušu divljim taksisitim. Ima očeva i "očeva". Građeni su gradovi, ali građeno je i Crnogorsko narodno pozorište. To pozorište pratili smo svih ovih festivalskih godina kako se razvija, najpre po sistemu „mi ne znamo najbolje ali znamo ko zna, ne pitajući za cenu“, a onda se u takvom stimulativnom kontekstu rodio izvanredan mladi glumački ansambl.

I to su neki očevi gradili. Takvo očinstvo nam nedostaje.

Бестину

OCENA PUBLIKE

Narodno pozorište Republike Srpske, Banja Luka	
KUHINJA	3,14
Bosansko narodno pozorište Zenica	
GREBANJE ILI KAKO SE UBI LA MOJA BAKA	3,34
Narodno pozorište Sombor	
ČAROBNJAK	4,59
Gradsko dramsko kazalište Gavella Zagreb	
ZLOČIN I KAZNA	4,86
Crnogorsko Narodno pozorište	
OČEVI SU GRAD(ILI)	3,68

Mediji

Događanja na ovogodišnjem JPF dostupna su preko štampanih medija svakog dana brojnim ljubiteljima pozorišne umetnosti iz Crne Gore. Nezavisne novine „DAN“ iz Podgorice tradicionalno i ove godine imaju svakodnevnu Hroniku Jugoslovenskog pozorišnog festivala. Tekstovi se mogu naći na internet adresi www.dan.co.me, rubrika „kultura“.

impol
Aluminium Industry

Impol · Seval

Izdaje Savet XVIII Jugoslovenskog pozorišnog festivala Užice 2013.

Uređuje redakcijski odbor: Radojka Popović - urednik, Nenad Kovačević, Verica Tucović, Mirjana Petrović, Ana Milošević, Bogdan Damjanović, Zoran Jeremić, Slobodan Obradović.

Tiraž: 500 primeraka • štampa Grafos Užice